

Innst. S. nr. 146

(2005-2006)

Innstilling til Stortinget fra energi- og miljøkomiteen

Dokument nr. 8:16 (2005-2006)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Torbjørn Hansen, Petter Løvik, Bent Høie og Ivar Kristiansen om evaluering av nasjonale laksefjorder og laksevassdrag, og opphevelse av båndlegging av tidligere midlertidige sikringssoner for oppdrett av laksefisk

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Følgende forslag fremmes:

I

Stortinget ber Regjeringen evaluere effekten av de nasjonale laksefjorder og laksevassdrag som ble opprettet av Stortinget ved behandlingen av St.prp. nr. 79 (2001-2002) jf. Innst. S. nr. 134 (2002-2003), og presentere denne evalueringen for Stortinget på egnet måte. Evalueringen bør ferdigbehandles av Stortinget før det fremmes eventuelle ytterligere forslag om nasjonale laksefjorder og laksevassdrag.

II

Båndleggingen av tidligere midlertidige sikringssoner for laksefisk (MSL), utenom de vedtatte laksefjordene, gjennom Stortingets vedtak i Innst. S. nr. 134 (2002-2003), oppheves.

III

Regjeringen bes vurdere nasjonale tiltak som kan bidra til å redusere lakselusproblemet og rømming for hele næringen, basert på de positive erfaringer næringen har gjort på dette i enkelte områder, og gi en tilbakemelding til Stortinget om dette på egnet måte."

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Asmund Kristoffersen, Marianne Marthinsen, Eva M. Nielsen, Tore Nordtun, Torny Pedersen og Terje Aasland, fra Fremskrittspartiet, Torbjørn Andersen, Tord Lien og Ketil Solvik-Olsen, fra Høyre, Børge Brende og Ivar Kristiansen, fra Sosialistisk Venstreparti, Heidi Sørensen, fra Kristelig Folkeparti, Line Henriette Holten Hjemdal, fra Senterpartiet, Randi Sollie Denstad og fra Venstre, lederen Gunnar Kvassheim, viser til at bevaringen av den atlantiske villaksen er viktig for å bevare det biologiske mangfoldet, turistnæringen i distriktene, rekreasjonsfiske og tilgangen på genetisk materiale for oppdrettsnæringen. Norge har en unik forekomst av villaks, stor artsrikdom og er et kjerneområde for villaks. Flere faktorer truer imidlertid enkelte av villaksstammene.

Komiteen viser til oppdrettsnæringens betydning for verdiskaping og sysselsetting i distriktene. Oppdrettsnæringen er en næring som er svært avhengig av et rent hav og et godt miljø. Næringen er også i sin natur distriktsvennlig all den tid kjerneproduksjonen ikke kan sentraliseres. Dette gjør at mange små lokalsamfunn har forholdsmessig stor sysselsetting innenfor denne næringen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, viser til at Stortinget i 2003 opprettet 37 laksevassdrag og 21 laksefjorder, jf. Innst. S. nr. 134 (2002-2003). Det ble samtidig lagt til grunn at det opprettes om lag 50 nasjonale laksevassdrag med tilhørende laksefjorder, og at dette arbeidet om mulig ferdigstilles i løpet av 2004/2005. Direktoratet for naturforvaltning har utredet og hatt på høring 27 lak-

sevassdrag og 19 fjordområder som vil bli vurdert i forbindelse med ferdigstillingen.

Flertallet viser til at Regjeringen i løpet av 2006 vil legge frem en stortingsproposisjon om vern av villaksen og ferdigstilling av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder.

Flertallet viser til at villaksen er truet av en rekke forskjellige påvirkninger. De viktigste er lakseparasitten *Gyrodactylus salaris*, rømt oppdrettslaks, lakselus, forurensning og vassdragsinngrep. Flertallet er tilfreds med at Regjeringen nå arbeider for å møte disse truslene på en offensiv måte, der flere myndigheter og næringer bidrar, og i nært samarbeid med lokalsamfunn, oppdrettsnæringen og dens organisasjoner. Flertallet viser for øvrig til miljøvernministerens brev til komiteen datert 24. april og 26. april 2006, og som er vedlagt denne innstillingen.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Venstre, vil i den forbindelse spesielt peke på arbeidet med tiltaksplan mot *Gyrodactylus salaris* og Fiskeridirektoratets nye tiltakspakke mot rømming, "Visjon nullflukt."

Dette flertallet vil ikke gi sin tilslutning til forslaget fra forslagsstillerne om evaluering av nasjonale laksefjorder og oppheving av båndlegging av midlertidige sikringssoner for laks (MSL).

Dette flertallet foreslår at Dokument nr. 8:16 (2005-2006) avvises.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at den norske kystens spesielle geografiske og klimatiske fortrinn gjør det spesielt gunstig å drive med havbruk i Norge. Norge har lenge vært verdens største havbruksnasjon, men er nå i ferd med å bli tatt igjen av Chile.

Disse medlemmer viser til at Stortinget våren 2003, gjennom behandlingen av St.prp. nr. 79 (2001-2002), jf. Innst. S. nr. 134 (2002-2003), opprettet 21 nasjonale laksefjorder og 37 laksevassdrag. Formålet med opprettelsen av nasjonale laksevassdrag og nasjonale laksefjorder var å verne de atlantiske villaksstammene i Norge mot de trusler oppdrett av laks kan innebære for villaksen.

Disse medlemmer viser til at arbeidet i stor grad var basert på utredningen "Til laks åt alle kan ingen gjera", jf. NOU 9:1999. Vernet er også i stor grad basert på og en videreføring av midlertidige sikringssoner for laksefisk (MSL), som ble etablert i 1989. Forutsetningen den gang var at de skulle vare i fem år, - de har nå vart i 16 år.

Disse medlemmer viser til at utredningen "Til laks åt alle kan ingen gjera" innstilte på å verne 50 elver og 9 fjorder. Utredningen la også vekt på at det var oppdrett av laks, ikke ørret, som skulle forbys i de nasjonale laksefjordene. Stortinget vedtok imidlertid å etablere 37 nasjonale vassdrag og 21 nasjonale laksefjorder, og at vernet skulle gjelde "anadrom laksefisk", slik at regnbueørret også ble omfattet av vernet.

Disse medlemmer viser til at et viktig argument fra fagmiljøene på åttitallet for å innføre MSL var å bekjempe *gyrodactylus salaris*. Den gang målte man salinitet (saltinnhold) og innstilte på vern der saliniteten var lav på grunn av frykt for spredning av "gyro." I dag vet man at "gyro" ikke spres via oppdrettsfisk. Allikevel er ordningen videreført, stort sett med de samme grenser som ble satt den gangen. I dag må lav salinitet anses for å være betryggende i forhold til lakselus, som ikke tåler lav salinitet.

Disse medlemmer viser til at de truslene man særlig ønsket å beskytte villaksen mot, var lakselus rundt oppdrettsanleggene og genetisk innblanding som følge av rømming av oppdrettslaks. Antallet vassdrag påvirket av lakselus er de siste år betydelig redusert. Det er ulike årsaker til dette, men systematisk arbeid fra næringen og fra myndighetenes side har gitt resultater.

Disse medlemmer peker på den viktige jobben som har blitt gjort i Hardanger Fiskehelsenettverk og i andre prosjekter med koordinert lusefjerning, og at Havforskningsinstituttet i sine spredningsforsøk av lakselus finner at den spres over store avstander. Antallet lus vil da være det avgjørende for spredningen, ikke lokaliseringen i hovedsak.

Disse medlemmer viser også til at saltinnholdet, saliniteten, i noen av de vernede fjordene er så lavt at lakselus ikke kan reproducere i disse fjordene. Dette medfører videre at lakselus fra oppdrettsanleggene ikke er en trussel for utvandrende laksesmolt.

Disse medlemmer viser til at det har blitt gjort for lite av både myndigheter og næringen selv for å redusere antallet rømminger og havarier.

Disse medlemmer viser til at fiskeriministeren nylig kunngjorde etableringen av den statlige havarikommisjonen Stortinget bad om i anledning etableringen av de nasjonale laksefjordene. Samtidig har det fra mange av de vernede fjordene aldri rømt laks, til tross for at det har blitt drevet oppdrett i mer enn tyve år i noen av disse fjordene. Rømt oppdrettslaks vandrer over store avstander og havner ofte i elver langt unna rømmingsstedet.

Disse medlemmer peker også på de andre trusselfaktorene mot villaksen, som DN årlig peker på i sin rapport "Bestandsstatus for laks i Norge 2004" (DN, juni 2005). Blant disse er forurensning, landbruksforurensning og *gyrodactylus salaris*, som alle er trusselfaktorer på linje med rømming og lakselus. Disse medlemmer mener Regjeringen må rette like stort fokus mot disse faktorene som mot rømming og lakselus.

Disse medlemmer viser til at Stortinget ved behandlingen av St.prp. nr. 79 (2001-2002), jf. Innst. S. nr. 134 (2002-2003), vedtok å avvikle de midlertidige sikringssonene. Men man vedtok samtidig fortsatt å båndlegge de samme områdene ved å be regjeringen avstå fra å tildele nye konsesjoner for matfiskoppdrett av anadrome arter i disse områdene før Stortinget hadde ferdigbehandlet forslag til supplering og ferdigstilling av ordningen med nasjonale laksevassdrag og laksefjorder. Dette var forutsatt at ferdigstilling av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder kunne gjen-

nomføres i 2004/2005. Slik ferdigstilling har ikke skjedd, og vernet bør derfor oppheves snarest for de MSL som ikke ble omgjort til nasjonale laksefjorder.

Disse medlemmer foreslår:

"Stortinget ber Regjeringen evaluere effekten av, og kostnaden ved nasjonale laksefjorder som ble opprettet av Stortinget ved behandlingen av St.prp. nr. 79 (2001-2002), jf. Innst. S. nr. 134 (2002-2003), og presentere denne evalueringen for Stortinget på egnet måte. Evalueringen bør ferdigbehandles av Stortinget før det fremmes eventuelle ytterligere forslag om nasjonale laksefjorder."

"Båndleggingen av midlertidige sikringssoner for laksefisk (MSL) gjennom Stortingets vedtak i Innst. S. nr. 134 (2002-2003), oppheves."

"I tråd med utredningen NOU 9:1999 "Til laks åt alle kan ingen gjera" fjernes alle restriksjoner for annet havbruk enn oppdrett av laks i nasjonale laksefjorder."

"Stortinget ber Regjeringen vurdere nasjonale tiltak som kan bidra til å redusere lakselusproblemet og rømming for hele næringen, basert på de positive erfaringer næringen har gjort på dette i enkelte områder, og gi en tilbakemelding til Stortinget om dette på egnet måte."

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti vil i forbindelse med behandlingen av den varslede stortingsproposisjon fra Regjeringen om vern av villaksen og ferdigstilling av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder, vurdere de tiltak som forslagsstillerne til dokumentet tar opp. Dette medlem har i denne sammenheng spesielt merket seg omtalen av sikringssoner i brev av 24. april 2006 fra Miljøverndepartementet til komiteen, og mener det ikke er grunnlag for å føre videre midlertidige sikringssoner for laksefisk (MSL) i fjorder som ble vedtatt vernet i 2003. Dette medlem legger videre til grunn at Regjeringen opphever andre MSL som ikke blir vedtatt vernet i behandlingen av den varslede proposisjonen om nasjonale laksevassdrag og laksefjorder.

Dette medlem foreslår at Dokument nr. 8:16 (2005-2006) vedlegges protokollen.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet og Høyre:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen evaluere effekten av, og kostnaden ved nasjonale laksefjorder som ble opprettet av Stortinget ved behandlingen av St.prp. nr. 79 (2001-2002), jf. Innst. S. nr. 134 (2002-2003), og presentere denne evalueringen for Stortinget på egnet måte. Evalueringen bør ferdigbehandles av Stortinget før det fremmes eventuelle ytterligere forslag om nasjonale laksefjorder.

Forslag 2

Båndleggingen av midlertidige sikringssoner for laksefisk (MSL) gjennom Stortingets vedtak i Innst. S. nr. 134 (2002-2003), oppheves.

Forslag 3

I tråd med utredningen NOU 9:1999 "Til laks åt alle kan ingen gjera" fjernes alle restriksjoner for annet havbruk enn oppdrett av laks i nasjonale laksefjorder.

Forslag 4

Stortinget ber Regjeringen vurdere nasjonale tiltak som kan bidra til å redusere lakselusproblemet og rømming for hele næringen, basert på de positive erfaringer næringen har gjort på dette i enkelte områder, og gi en tilbakemelding til Stortinget om dette på egnet måte.

Forslag fra Kristelig Folkeparti:

Forslag 5

Dokument nr. 8:16 (2005-2006) - om evaluering av nasjonale laksefjorder og laksevassdrag, og opphevelse av båndlegging av tidligere midlertidige sikringssoner for oppdrett av laksefisk - vedlegges protokollen.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Forslag fra stortingsrepresentantene Torbjørn Hansen, Petter Løvik, Bent Høie og Ivar Kristiansen om evaluering av nasjonale laksefjorder og laksevassdrag, og opphevelse av båndlegging av tidligere midlertidige sikringssoner for oppdrett av laksefisk, - avvises.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 11. mai 2006

Gunnar Kvassheim
leder

Tord Lien
ordfører

Vedlegg 1

Brev fra Miljøverndepartementet v/statsråden til energi- og miljøkomiteen, datert 24. april 2006

Vedr. Dok 8:16 (2005-2006) om evaluering av nasjonale laksefjorder og laksevassdrag, og opphevelse av båndlegging av tidligere midlertidige sikringssoner for oppdrett av laksefisk

Jeg viser til brev fra Energi- og miljøkomiteen av 6. og 10. april 2006, samt e-post fra Tiril Vogt datert 7. april.

Om ferdigstilling av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder

Regjeringen vil legge fram en stortingsproposisjon om vern av villaksen og ferdigstilling av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder i løpet av inneværende år. Proposisjonen vil blant annet inneholde et konkret forslag til nye vassdrag og fjordområder som Regjeringen mener bør inngå i ordningen.

Om effekter av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder

Stortinget opprettet i februar 2003 i alt 37 nasjonale laksevassdrag og 21 nasjonale laksefjorder, jf Innst. S. nr. 134 (2002-2003). Det er således gått for kort tid til å dokumentere noen signifikante effekter for de ville laksebestandene av dette tiltaket alene. Den faglige dokumentasjonen av effekter av ordningen for villaksen må bygge på kunnskapsoppbygging og overvåking over tid. Det er derfor igangsatt et bredt anlagt tiårig program for overvåking av ordningen og effekter av denne, jf. nærmere omtale i avsnittet under.

Nasjonale laksevassdrag og laksefjorder er forankret i innstillingen fra Villaksutvalget (NOU 1999:9) og utgjør en bærebjelke i arbeidet for å bevare og styrke villaksen. Ordningen må imidlertid sees i sammenheng med en rekke andre virkemidler for å beskytte de ville laksebestandene. Det har derfor hele tiden vært lagt til grunn at ordningen må suppleres med spesifikke tiltak mot andre trusselfaktorer som lakselus og rømming fra oppdrettsanlegg.

De midlertidige sikringssonene for laksefisk (MSL) som ble etablert i 1989 har klare likhetstrekk til ordningen med nasjonale laksefjorder. Kunnskap om effekter av disse sonene har derfor overføringsverdi når en skal vurdere forventet betydning av nasjonale laksefjorder.

Sikringssoneordningen ble evaluert av et eget utvalg som la frem en rapport i 1996. Dette utvalget pekte på at det vitenskapelige grunnlaget for å vurdere effekten av ordningen var mangelfullt. Hovedkonklusjonen var likevel at store sikringssoner med begrenset eller ingen oppdrettsvirksomhet har effekt. Fortsatt er det mangelfull kunnskap om de totale effektene av sikringssonene, men vi har i dag langt bedre kunnskap om en rekke generelle forhold som har betydning for å kunne vurdere sonenes effekt.

Vi har i dag rimelig god kunnskap om vandringsatferd hos vill og oppdrettet laks og om forekomsten av rømt oppdrettslaks i sjøområder og elver relatert til

oppdrettsanleggenes beliggenhet. Vi kan ut fra dette si at graden av oppdrettsaktivitet har betydning for mengden av rømt oppdrettslaks i elvene og forekomst av lakselus på den ville fisken. Både forekomsten av rømt oppdrettslaks i elvene og forekomsten av lakselus på den ville fisken øker med økende tetthet av oppdrettsanlegg og jo nærmere anleggene ligger i forhold til elvene og laksens vandringsruter. En kan derfor generelt si at enhver begrensning av oppdrett med laksefisk vil redusere sannsynligheten for innslag av rømt oppdrettsfisk og lakselus. Dette vil gjelde så lenge det rømmer fisk fra anleggene og så lenge lakselus oppformerer i disse.

Om overvåking og evaluering

En evaluering av de nasjonale laksevassdragene og laksefjordene må bygge på innhenting av kunnskap over tid. Det er derfor igangsatt et bredt anlagt tiårig program for overvåking av ordningen. Programmet omfatter overvåking av villaksstammene og faktorer som påvirker disse i de aktuelle vassdragene og fjordområdene. Arbeidet med programmet ble igangsatt i 2003, og det ble delvis satt i verk i 2005. Fagmyndighetene arbeider nå med å få på plass de siste detaljene med sikte på full iverksetting i løpet av 2006.

Jeg viser for øvrig til at både Regjeringen Bondevik II og Stortinget forutsatte at ordningen med nasjonale laksevassdrag og laksefjorder skal evalueres senest ti år etter at den er ferdigstilt. Dette blir nå altså fulgt opp, og kunnskap fra overvåkingsprogrammet vil danne basis for den faglige evalueringen.

Om sikringssoner

Forhold knyttet til de midlertidige sikringssonene for laksefisk ligger under fiskeri- og kystministerens ansvarsområde. Til spørsmålene som er reist fra komiteen i denne forbindelse har fiskeri- og kystministeren følgende svar:

Stortingets vedtak av 25. februar 2003 om å opprette 37 nasjonale laksevassdrag og 21 nasjonale laksefjorder innebar at de midlertidige sikringssonene for laksefisk (MSL) skulle avvikles. Stortinget ba imidlertid Regjeringen avstå fra å tildele nye konsesjoner for laks i disse sikringssonene før ordningen var ferdigstilt. I praksis er derfor sikringssonene videreført i påvente av Stortingets endelige sluttbehandling.

I noen av de nasjonale laksefjordene som ble vedtatt i 2003 ble grensen for laksefjordene satt lenger inn i fjorden enn eksisterende midlertidige sikringssoner. Siden det ikke vil bli en fornyet vurdering av disse grensene, vil Fiskeri og kystdepartementet ta initiativ til å oppheve disse konkrete sonene.

Fiskeri og kystdepartementet vil også i samarbeid med Miljøverndepartementet vurdere nærmere å oppheve andre MSL som ikke er aktuelle i ferdigstillingen

av ordningen med nasjonale laksevasdrag og laksefjorder.

Om rømmingsutvikling og årsaker

Tiltak for å forhindre rømming fra oppdrettsanlegg ligger under fiskeri- og kystministerens ansvarsområde. Til spørsmålene som er reist fra komiteen i denne forbindelse har fiskeri- og kystministeren følgende svar:

GENERELT OM RØMMING

Rømming er en av de store miljøutfordringene oppdrettsnæringen står overfor. Regjeringen tar rømming på alvor og har som målsetting at rømming skal holdes på et absolutt minimum.

Rømt oppdrettsfisk representerer antakelig næringens største miljøproblem. Det er knyttet store forvaltningsmessige utfordringer i forhold til genetikk, økologi og spredning av sykdommer. I tillegg medfører rømming til dels store økonomiske tap for næringen i tillegg til omdømmeutfordringer.

I 5-årsperioden 2000 - 2004 rømte det ca. 450 000 - 500 000 fisk årlig. 2005 ble det verste rømmingsåret til nå med ca. 750 000 rømte fisk. Hittil i 2006 er det allerede rømt om lag 450 000 laksefisk. Årsakene til rømming er mange, og omfatter blant annet menneskelig og teknisk svikt, feilbruk av oppdrettsanlegg, mangelfulle driftsrutiner, påkjørsler og rovdyrskader. De høye rømmingstallene så langt i 2006 skyldes i stor grad orkanen "Narve".

Tilfeldige variasjoner vil til en viss grad prege rømmingstallene over tid. Overgang til større produksjonsenheter vil imidlertid innebære at det rømmer mer fisk når det først går galt.

ANSVAR

Næringen har et klart og selvstendig ansvar for å forebygge og forhindre rømming, for å melde fra til myndighetene hvis rømming skjer, for å iverksette tiltak for å fange den rømte fisken og for å bruke erfaringene til å forebygge og forhindre nye rømminger.

Myndighetenes rolle ligger i å sette mål og vedta regelverk, i å føre tilsyn og kontroll med at regelverket overholdes, foreta sanksjoner ved brudd på regelverket i form av overtredelsesgebyr eller tvangsmulkt, eventuelt politianmeldelse, samt systematisere kunnskap om havarier og rømminger og skjerpe og endre regelverket og standardene i lys av dette.

TILTAK

Fiskeri og kystdepartementet vil i tiden framover ha et sterkt fokus på tiltak for å hindre rømming. Det er viktig både å fokusere på kontroll for å sikre overholdelse av eksisterende tiltak og forbedring av disse, og på utvikling av nye tiltak.

Det arbeides på mange fronter for å få rømmingstallene ned, blant annet kartlegging av årsaker til rømming, forskning og kunnskapsoppbygging, regelverksforbedringer og kontroll. I tillegg skal det etableres en egen rømmingskommisjon.

Rømmingskommisjon

Fiskeri og kystdepartementet har besluttet å etablere en fast kommisjon for å redusere rømming av oppdrettsfisk. Kommisjonen skal arbeide systematisk for å redusere risiko for rømminger og havarier ved å belyse og informere om sitt arbeid, og ved å foreslå endringer i standarder, regelverk og andre former for rammebetingelser som oppfattes som utslagsgivende. Kommisjonen skal rapportere til Fiskeridirektoratet. Alle arbeidsdokumenter, åstedsrapporter, undersøkelsesrapporter og møtereferater skal offentliggjøres i et nettbasert system for offentlig erfaringsdeling. En slik kommisjon anses som en kostnadseffektiv måte å bygge opp en kunnskapsbase og gjennom dette sikre et videre systematisk arbeid for å redusere risiko for rømminger og havarier.

Kommisjonen vil bli opprettet av Fiskeri og kystdepartementet, og Fiskeridirektoratet er bedt om å komme med forslag til medlemmer og mandat så snart som mulig.

Andre tiltak for å forhindre rømming

Det stilles nå strenge tekniske krav til oppdrettsanlegg i tillegg til omfattende krav til drift. Alle etablerte anlegg skal nå ha dugelighetsbevis til lokalitetene, jf NYTEK-forskriften.

Fiskeridirektoratet vil i sitt kontrollarbeid i 2006 legge særlig vekt på å kontrollere at anlegg oppfyller de tekniske kravene i NYTEK-forskriften i tillegg til drift. Dette gjelder både laksefiskanlegg og torskeanlegg. I tillegg vil direktoratet iverksette en egen uanmeldt kontrolloffensiv i alle regioner. Kontrollene i 2006 vil bli utført med flere verktøy enn tidligere for å oppnå større effekt i arbeidet. Dette innebærer bruk av revisjonskontroller og tekniske kontroller med særlig fokus på rømming og faktorer som påvirker risiko for rømming. Disse kontrollene vil innebefatte alle lokaliteter av laksefisk innenfor de nasjonale laksefjordene.

Arbeidet med å revidere de tekniske kravene til anlegg er også satt i gang. Målet er å justere kravene i forhold til ny kunnskap og erfaringer hos næring, utstyrsløseleverandører, inspeksjonsorganer og forvaltning.

Det er videre avholdt brede dialogmøter med alle berørte offentlige og private aktører for å diskutere tiltak mot rømming. Hensikten er å utvikle felles tiltak for å finne fram til nye måter å hindre rømming på. Dette har resultert i en 29- punkts tiltakspakke mot rømt oppdrettsfisk, "*Visjon nullflukt*". Tiltakspunktene som er utarbeidet av Fiskeridirektoratet omfatter både ovennevnte tiltak og arbeid med bedre regelverk og forvaltningsverktøy, økt og mer målrettet kontrollinnsats foruten bedre samhandling med politi og påtalemyndighet, Kystvakten og andre aktører. Tiltaksplanen omfatter også flere utredninger og en fortsatt god dialog med ulike etater, næringen og andre interesseorganisasjoner.

Tiltakspunktene er et grundig og godt arbeid med mange relevante tiltak som Fiskeri- og kystdeparte-

mentet og Fiskeridirektoratet vil følge opp i samarbeid med miljøvernmyndighetene.

Om fiskehelsenettverk

Også dette temaet hører inn under fiskeri og kystministeren, som har følgende syn på fiskehelsenettverk:

Etablering av fiskehelsenettverk er en nyttig måte å samle og koordinere tiltak som alle oppdrettsanlegg er pålagt for å forhindre rømming av fisk, og spredning av lakselus og andre sykdommer til områder med sårbar villfisk. Særlig med sikte på å redusere problemet med lakselus vil felles koordinerte tiltak fra oppdrettere i samme område ha stor effekt. Tiltakene som er gjennomført i Hardangerfjorden er et godt og positivt eksempel på dette.

For øvrig har alle oppdrettsanlegg et myndighetspålagt krav om å ha en fiskehelsetjeneste tilknyttet anlegget. Selv uten at det etableres regionale eller lokale nettverk mellom disse tjenestene, har disse en funksjon i det rømmings- og helse-/sykdomsforebyggende arbeidet på de enkelte anleggene.

Avsluttende merknad

Jeg vil avslutningsvis opplyse om at både de spørsmålene som er reist fra komiteen og øvrige problemstillinger knyttet til vern av villaksen vil bli utførlig behandlet i den varslede stortingsproposisjonen om vern av villaksen og ferdigstilling av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder.

Vedlegg 2

Brev fra Miljøverndepartementet v/statsråden til energi- og miljøkomiteen, datert 26. april 2006

Vedr. Dok 8:16 (2005-2006) om evaluering av nasjonale laksefjorder og laksevassdrag, og opphevelse av båndlegging av tidligere midlertidige sikringsoner for oppdrett av laksefisk

Jeg viser til brev av 25. april 2006 fra Energi og miljøkomiteen med fire spørsmål om lakselus og rømminger.

I brevet vises det flere steder til "*fjorder som er foreslått vernet*", og jeg har lagt til grunn at det da siktes til de ti fjordområdene som Direktoratet for naturforvaltning har anbefalt som nye nasjonale laksefjorder. Jeg vil også presisere at spørsmålene fra komiteen i stor grad berører fiskeri- og kystministerens ansvarsområde, og svaret her er derfor utformet i samråd med Fiskeri- og kystdepartementet.

Lusenivåer i laksefjorder

Det foreligger ikke data som gir faglig dekning for å hevde at det er et uakseptabelt høyt antall lakselus i de etablerte nasjonale laksefjordene eller i de ti fjordområdene som Direktoratet for naturforvaltning har anbefalt som nye laksefjorder. Det foreligger heller ikke data som gir grunnlag for å sammenlikne omfanget av kjønnsmoden lus på voksen fisk i disse områdene med andre områder. Programmet for overvåking av ordningen vil imidlertid på sikt gi oss et bedre grunnlag for å sammenlikne nivåene av lakselus i laksefjordene med andre sjøområder.

Dagens kunnskap viser generelt at nivåene av lakselus - både i og utenfor nasjonale laksefjorder - vil variere med innslag av ferskvann i fjordområdene, temperatur, vind- og strømforhold, fjordenes utforming, tetthet og lokalisering av oppdrettsanlegg og

effektiviteten i arbeidet med avlusing. Jeg viser også til mitt brev av 24. april, der jeg presiserer at forekomstene av lakselus på villfisk har sammenheng med tettheten av oppdrettsanlegg og med anleggenes nærhet til elver og vandringsruter.

Rømminger fra anbefalte nye laksefjorder

Det foreligger ikke data som gir grunnlag for å avgjøre om det rømmer mer laks per produsert kilo fra de ti fjordene som Direktoratet for naturforvaltning har anbefalt som nye nasjonale laksefjorder enn fra de anleggene som ligger langs kysten. Direktoratets anbefalinger tar for øvrig ikke hensyn til rømmingssituasjonen i de aktuelle områdene, men er basert på faglige vurderinger av de enkelte laksebestandenes verdi og hensynet til en god geografisk fordeling av de vassdragene som skal være med i ordningen.

Rømming som trussel mot villaksen

Det er i første rekke omfanget av rømt oppdrettlaks i vassdragene, og spesielt andelen i gytebestandene, som utgjør en trussel for villaksen. Disse forholdene har både sammenheng med det totale antallet rømt laks, lokalitetene laksen rømmer fra, rømmingens tidspunkt på året og størrelsen og livsstadium på den fisken som rømmer. Undersøkelser viser videre at fisk som rømmer på smoltstadiet eller på senvinteren/tidlig vår det året den skal gyte har størst potensial for å blande seg med de ville bestandene og dermed utgjør en særlig trussel. På denne bakgrunn kan det vanskelig avgjøres om det er det totale antallet rømt laks eller lokaliteten laksen rømmer fra som utgjør den største trusselen.

